

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I FALUN**
Föredragande
Kristin nyström

DOM
2017-06-08
Meddelad i Falun

Mål nr
2461-17

KLAGANDE

Lilly Alderborg, 120307-5500
Apelvägen 11
821 36 Bollnäs

Ombud: Julia Olsson
Humana Assistans AB
Box 184
821 80 Bollnäs

MOTPART

Socialnämnden i Bollnäs kommun
821 80 Bollnäs

ÖVERKLAGAT BESLUT

Socialnämnden i Bollnäs kommuns beslut 2017-05-05

SAKEN

Personlig assistans

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten bifaller överklagandet och ändrar Socialnämnden i Bollnäs kommuns beslut på så sätt att Lilly Alderborg förklarars ha rätt till bi-träde av personlig assistans eller ekonomiskt stöd till skäligen kostnader för personlig assistans med omfattningen 24 timmar per dygn, till dess att beslut fattas av Försäkringskassan eller som längts till och med den 31 december 2017.

Dok.Id 195395

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 45	Kullen 4	023-383 00 00	023-383 00 80	måndag–fredag
S-791 21 Falun		E-post: forvaltningsrattenifalun@dom.se		08:00-12:00
		www.forvaltningsrattenifalun.domstol.se		13:00-16:00

BAKGRUND OCH YRKANDEN M.M.

Socialnämnden i Bollnäs kommun (nämnden) beslutade den 5 maj 2107 att delvis avslå Lilly Norin Alderborgs (Lilly) ansökan om tillfälligt utökad personlig assistans dygnet runt i enighet med lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) i avvaktan på utredning om hennes rätt till assistansersättning från Försäkringskassan. Lilly beviljades i samma beslut biträde av personlig assistans eller ekonomiskt stöd till skäliga kostnader för personlig assistans med omfattningen 94 timmar per vecka. Beslutet är tidsbegränsat till dess att Försäkringskassan prövat rätten till assistansersättning enligt 51 kap. Socialförsäkringsbalken, dock längst till och med 31 december 2017.

Lilly Alderborg yrkar rätt till personlig assistans 24 timmar per dygn utan avdrag för föräldraansvar och tid på förskola. Hon anför följande. För henne och familjen är det en ohållbar situation som uppstått då hon inte tillförsäkras assistans i den omfattning som hjälpbehoven fodrar. Hon behöver övervakas dygnet runt, vilket innebär att ett övermäktigt ansvar hamnat på hennes vårdnadshavare att tillgodose. Det kan orimligt vara att likställa med normalt föräldraansvar att dygnet runt, natt som dag, behöva övervaka sitt femåriga barn på grund av risken att hälsotillståndet plötsligt försämras, vilket då kräver akut vård. Hon har ansökt om utökad assistans till följd av att hennes hälsotillstånd har försämrats. De medicinska intyg som föreligger i ärendet visar på att hon befinner sig på en utvecklingsnivå jämförbar med ett mycket litet barn. I realiteten klarar hon endast att andas, le och gråta självständigt. Hennes funktionsnedsättning fodrar förutom fullständig hjälp i alla situationer, i många avseenden likt ett spädbarn, även hjälp av rent tekniskt karaktär exempelvis syrgasbehandling och sondmatning. Detta innebär att vårdnadshavare i umgänget med henne begränsas till att tillgodose hennes praktiska behov av hjälp och ständiga behov av övervakning till följd av tillstånd som kan uppstå som kräver akut vård.

Nämnden står fast vid sitt beslut och framhåller att föräldrar till ett barn på 5 år och 2 månader fortfarande har ett visst föräldraansvar. För det fall förvaltningsrätten finner att överklagandet ska bifallas yrkas att domen inte ska verkställas innan den vunnit laga kraft.

MEDICINSK UTREDNING M.M.

Nämnden hänvisar i sin utredning till ett intyg utfärdat den 2 juni 2015 av barnneurolog Eva Kimber. Där framgår att Lilly har Retts syndrom, som innebär svår utvecklingsstörning, avsaknad av egen förflyttningsförmåga, avsaknad av språk och mycket begränsad kommunikationsförmåga. Hon har skolios och behandlas med korsett. Lilly är i behov av förflyttningshjälpmedel, ståskal och hon har ortosbehandling för armar och tummar. Hon behöver stöd och träning i alla dagliga aktiviteter och hjälp med all ADL. Hon har syrgasbehandling.

Ur nämndens utredning framgår även att företrädare på förskolan har signalerat att Lillys vistelse där behöver säkerställas. Hennes personliga behov av grundläggande behov, tillsyn, hälsa ligger utanför deras pedagogiska uppdrag. Lilly har en mycket komplicerad och svårinställd epilepsi. Vissa anfall är så kraftiga att hon vissa dagar måste avsluta vistelsen tidigare än planerat. Andra dagar kan hon fortsätta efter vila. Dessa lägen måste kunna läsas av och tolkas av den person som är med Lilly då hon inte kan uttrycka oro, smärta eller att ett anfall är på väg. Lilly behöver säkerställt stöd som fungerar oavsett dagsform och aktivitet. Lilly har också en latens-fördröjning av reaktion, vilket innebär att hon behöver personer i sin omgivning med ett gemensamt, kompetet och ödmjukt förhållningssätt.

Ur intyg utfärdat från Barn- och ungdomshabiliteringen i Bollnäs den 22 februari 2017 kan utläsas att Lillys funktionella ålder inom samtliga utvecklingsområden såsom kognitivt /mentalt, fin- och grovmotoriskt, kommunikativt och samspelmässigt bedöms befinna sig motsvarande ett barn i

6- 13 månaders ålder. Vissa behov kan komma att variera över tid men de grundläggande behoven bedöms alltid vara i mycket stor omfattning. Retts syndrom innebär en mycket långsam utveckling och inom vissa områden ett avstannande och även en viss tillbakagång i utvecklingen. Lilly har avstannat och även backat i sin motoriska och kommunikativa förmåga. Lilly kan inte borsta tänderna själv, använder blöjor dygnet runt och kan överhuvudtaget inte medverka vid på- och avklädning. Hennes nattsömn är mycket orolig och oregelbunden. Hon vaknar ett flertal gånger, är ofta mycket upprörd och ledsen med följden att hon är vaken en stor del av natten. Hennes kramper nattetid har ökat markant den senast tiden vilket gör sömnen ännu mer ofullständig. En förälder ligger bredvid henne för att säkerställa hennes hälsa då hon krampar och/eller kräks, samt förhindra att hon har ansiktet ner i kudden och hjälpa till att ändra ställning. Lilly behöver fullständig hjälp med att äta och dricka, hon sätter ofta i halsen och får kraftiga hostattacker. Huvuddelen av sin näring får hon via sondmatning. Hon har även problem med kräkningar. Lilly har grovmotoriskt utvecklats som förväntat till ca sex månaders ålder. Har efter detta stagnerat och till viss del försämrats i motorisk utveckling. Hon kan inte rulla från mage till rygg eller tvärtom. Hon kan inte sätt sig upp från liggande eller lägga sig från sittande. Hon saknar helt egen förflyttning. Hon kan sitta kortare stunder men saknar fallskyddsreflexer. Hon har behov av ståskal ca två timmar per dag då hon måste stimuleras med, för henne, rolig aktivitet. Hennes scolios medför att hon använder korsett 23 timmar/ dygn som täcker hela överkroppen. Korsetten tas på och av flera gånger per dag, bland annat vid kroppstvätt, kontroll av huden (ev. tryck, skav) och vid missnöjesyttringar från henne själv. För att kunna ta av och på korsetten krävs rätt kunskap och att kunna tolka Lilly om eventuellt obehag av korsetten. På grund av nedsatt motorik finns risk för smärta och felinställningar. Lilly är i behov av stretchövningar flera gånger per dag. Dessa behöver utföras av en person med speciella kunskaper om hennes behov. Lilly har ett annorlunda andningsmönster. Störningen kan innebära periodvisa andningsuppehåll dvs. risk finns för nedsatt syresättning och att

för mycket koldioxid ansamlas i kroppen. Det medför att hon behandlas med syrgas totalt fyra timmar per dag. För bäst effekt rekommenderas två timmars behandling på förmiddagen dvs. under förskoletid. Lilly har därför utom handstereotyper som innebär att hon biter på sina händer och använder skenor till händerna. En person med ingående kunskap krävs för att avgöra när dessa skenor bör användas. Lillys kommunikativa svårigheter innebär att hon är beroende av att personerna i hennes omgivning tolkar hennes blick och mimik för att hennes grundläggande behov ska bli tillgodosedda. Hon visar dessutom inte alltid adekvat mimik vilket innebär att hon är beroende av personer som har god kännedom om henne och har mycket goda kunskaper om AKK (Alternativ och Kompletterande Kommunikation).

Överläkare Henrik Forsgren skriver den 14 februari 2017 ett medicinskt utlåtande där det kan utläsas att en markant försämring i hennes anfalls-situation gjort att situationen medicinskt är mycket mer allvarlig. Hon har fått tilläggsmedicin för detta. Det innebär att Lilly i nuläget får flera och längre anfall/dag och behöver i nuläget bryta dessa med anfallsbrytande akut behandling. Hon har backat i flera av sina förmågor kring kommunikation och fått biverkningar av medicinen. Lilly är svårt sjuk i sitt Retts syndrom och är i oundgängligt behov av tillsyn för sin epilepsi och andningssvårigheter i kombination med sin oförmåga till kommunikation. Hon behöver hjälp med all ADL och har ett stort dagligt träningsbehov. Lilly kan inte själv kommunicera med omgivningen eller uttrycka andningssvårigheter, smärta eller andra grundläggande behov och är därmed i oundgängligt behov tillsyn för att få sina behov tillgodosedda. Det är mycket viktigt att hitta en hållbar lösning för Lilly och att man kan säkerställa hennes behov av rätten till förskola.

SKÅLEN FÖR AVGÖRANDET

Eftersom frågan nu avgörs i sak tar inte Förvaltningsrätten ställning till yrkandet om interimistiskt beslut.

I målet är det ostridigt att Lilly tillhör personkretsen enligt 1 § 1 LSS och har enligt 7 § LSS rätt till insats enligt 9 § 2 LSS. Frågan i målet är därmed hur stort föräldraansvar som aktualiseras samt om rätt till assistans i förskolan.

Av förarbetena till den ursprungliga regleringen i LSS framgår att föräldraansvaret enligt föräldrabalken ska beaktas vid bedömningen av rätten till personlig assistans till barn (prop. 1992/93:159 s. 65 f. och s. 172). I samband med riksdagsbehandlingen av förslag till ändringar i LSS och LASS anfördes att det normala föräldraansvaret ska beaktas på så sätt att det bara är hjälpbehov som går utöver vad som är normalt för ett barn i ifrågavarande ålder som ska läggas till grund för bedömningen av behovet av personlig assistent (bet. 1995/96:SoU15 s. 18). För små barn leder denna princip i de flesta fall till bedömningen att föräldrarna ska svara för barnets hjälpbehov under ett visst antal timmar. Denna princip kan dock frångås om eller när vården är av annan karaktär och/eller till mycket stor del av rent tekniskt slag (jfr Högsta förvaltningsdomstolens, HFD, refererade avgörande RÅ 2008 ref. 17 och notisfallet HFD 2011 not. 81).

För vägledning med avseende rätten till personlig assistans på förskola kan Socialförsäkringsbalkens 106 kap. 24 § angående assistansersättning tillämpas. Som huvudregel ska inte assistansersättning lämnas för tid när den funktionshindrade vistas i eller deltar i barnomsorg, skola. Enligt 25 § kan emellertid assistansersättning lämnas även under tid i barnomsorg om det finns särskilda skäl. Lagstiftaren har likväl uttalat i förarbeten (prop. 1995/96:146 s. 15 vissa frågor om personlig assistans) att det är angeläget att det i speciella situationer kan lämnas personlig assistans med statlig assistansersättning även i samband med vistelse i barnomsorg, skola och daglig verksamhet. Detta kan gälla exempelvis i situationer där den enskildes funktionshinder skapar särskilda svårigheter att kommunicera med andra än sin eller sina personliga assistenter eller där det med hänsyn till den funkt-

ionshindrade personens hälsotillstånd är viktigt att den personliga assistenten finns till hands.

Förvaltningsrätten har i tidigare dom (mål nr. 2582-16 meddelad i Falun den 1 december 2016) prövat Lillys rätt till personlig assistans 24 timmar per dygn. Lilly har blivit ett år äldre sedan senaste prövningen. Rätten kom i det målet fram till att den då beviljade tiden med omfattningen 67 timmar och 32 minuter per vecka var tillräcklig för att Lilly skulle vara tillförsäkrad god levnadsvillkor. Den nu aktuella begäran om utökning av antalet timmar med personlig assistans har skett mot bakgrund av att Lillys hälsotillstånd försämrats, samt att hon blivit ett år äldre, vilket borde medföra en viss minskning av föräldraansvaret.

Av nämndens utredning och medicinska underlag i målet framgår att Lilly är i behov av aktiv tillsyn som är av övervakande karaktär och förutsätter ingående kunskaper om dygnet runt. Socialstyrelsen har i rättsfallet RÅ 2008 ref 17 uttalat sig om ett barn med i allt väsentligt likande hjälpbehov som i det aktuella målet. Barnets grundläggande behov till följd av funktionshindret bestod bl.a. av omfattande andningshjälp, hjälp att röra, vända och förflytta sig, matning och gastronomi, personlig hygien och behandling av spasticitet. Därutöver hade barnet samma behov som alla andra barn, dvs. behov av omvårdnad, trygghet, fostran, utveckling och tillsyn. Barn i femårsåldern har behov av stöd och viss hjälp med de grundläggande behoven. Det är emellertid fråga om mycket speciella och omfattande behov, som inte ryms inom det normala föräldraansvaret för ett barn i femårsåldern. Det är därför inte möjligt att med hänvisning till föräldraansvaret bortse från någon nämnvärd del av den tid som krävs för att tillgodose barnets behov. Högsta förvaltningsdomstolens slutsats i målet var att även om praxis innebär att man jämför omfattningen av föräldraansvaret för ett friskt barn i samma ålder med behovet hos det funktionshindrade barnet så bedömdes den omvårdnad som barnet behövde inte bara som mer omfattande än den de flesta andra funktionshindrade behöver, utan att den också var av en an-

nan karaktär. Till mycket stor del var det fråga om vård av rent tekniskt slag. Barnet har dock rätt att av sina föräldrar få omvårdnad, trygghet och en god fostran utan att föräldrarna vid sin samvaro med henne samtidigt ska behöva ombesörja den speciella tekniska vård hon behöver.

Förvaltningsrättens bedömning är att vägledning kan hämtas från ovanstående avgörande från Högsta förvaltningsdomstolen vid bedömning av föräldraansvar i det aktuella målet. Lillys behov av stöd och hjälp med grundläggande behov, behov av tekniskt stöd i form av sondmatning, syrgas och andra hjälpmedel, samt behov av aktiva insatser vid kramper och anfall är enligt förvaltningsrätten att jämföras med omständigheterna i nyss nämnda mål. Den medicinska utredningen tydliggör att det krävs ytterligare personer i Lillys närvaro för att hennes vårdnadshavare i sin samvaro med henne inte uteslutande ska tvingas att vara assistans- eller vårdpersonal.

Det faktum att Lilly utöver ovanstående svårigheter inte har möjlighet att kommunicera samt hennes behov av aktiva insatser bl. a. vid epileptiska anfall medför enligt domstolen att Lillys försämrade medicinska tillstånd faller utanför ramen för kommunens skyldighet enligt skollagen att tillsätta de resurser som i realiteten krävs för att tillförsäkra Lilly en säker skolgång.

Överklagandet ska mot bakgrund av det anförda bifallas och Lilly förklaras ha rätt till personlig assistans dygnet runt. Det saknas skäl att bifalla nämndens yrkande att domen inte ska verkställas innan den vunnit laga kraft.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 3109/1C).

Anders Lidman

rådman

I avgörandet har även nämndemännen Karl-Georg Karlqvist, Christer Bergman och Stig Persson deltagit.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Sundsvall.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

För att kammarrätten ska kunna ta upp Ert överklagande måste Er skrivelse ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då Ni fick del av domen/beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att besvärshandlingen kommer in nästa vardag.

Om klaganden är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet alltid ha kommit in inom tre veckor från den dag beslut meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.